



### **Forslag til forespørgselsdebat i Inatsisartut om, hvordan FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling bedst sikres indarbejdet i Grønlands udvikling og i Naalakkersuisuts arbejde**

(Inuit Ataqatigiits medlemmer af Inatsisartut)

Vi siger mange tak for at man vil arbejde for denne vigtige sag. Vi vil især også gerne takke CSR for arbejdet for bæredygtighed samt for oplysningsarbejdet blandt befolkningen.

I 1700-tallet udvikledes industrialiseringen og mange menneskers levevilkår blev forbedret. Fra da er produktionen af fødevarer til stadighed blevet forbedret. Energiproduktionen er markant forbedret, trafikforholdene og medicinen stærkt forbedrede, og der er opfundet mange moderne tekniske hjælpemidler som har lettet livet.

Men denne fremgang har ikke været uden omkostninger. I takt med, at samfundene er blevet rigere, er disse goder ikke blevet ligeligt fordelt. Nogle er blevet meget rige mens andre har så lidt, at de end ikke har en seng at sove i. Og synet på og vilkårene for kvinder og mænd er blevet markant ændret af industrialiseringen, i nogle tilfælde således, at man ser ned på kvinder.

Også i udviklingen af tekniske hjælpemidler og udviklingen i produktionssektoren, er naturen blevet ofret. Overudnyttelse af levende ressourcer, misbrug af naturen og forureninger er så udbredte, at levesteder for dyrene i mange tilfælde er blevet markant ændrede, eller i nogle tilfælde ødelagte for en årrække.

Endvidere, har den hurtige udvikling af de tekniske hjælpemidler ført til, at også krigsredskaber er blevet udviklet i en uhyggelig retning. Farlige krigsvåben er udviklet i en grad, som ville kunne udslutte menneskene på vores jord af flere omgange. Og disse våben er så farlige, at der ved uroligheder dræbes mange, mange mennesker i løbet af kun kort tid.

Ødelæggelser af naturen, uroligheder, og mennesker som stimler sammen på meget lidt plads har ført til folkevandringer, som i sig selv skaber flere uroligheder, ødelæggelser af naturen og uligheder.

Så, civilisationen har haft sine store omkostninger. Og dette har vi også i årenes løb erfaret i vort land. Som et eksempel kan nævnes at forfædrenes bosættelser i langhuse ændrede sig, da de store hvaler var tæt på at blive udryddet. De blev sælfangere og bosatte sig mere spredt i mindre huse, med et mindre fællesskab til følge. Og da de store industrinationer var tæt på at udrydde de store hvaler, satte de sig på sælfangsten, med det resultat at også de var tæt på udryddelse. Dette skabte trange kår. Uheldigvis gav man vore sælfangere skylden og påstod, at de holdt så meget af kaffe og tobak at dette førte til fattigdom. Til trods for, at det var de andre fra syd, som nær havde udryddet sælbestanden, bl.a. med hungersnød til følge.

Så, disse problemstillinger som FN arbejder på at bekæmpe er ikke noget særsyn i vort land. Og hvis ikke vi gør noget ved disse storme, vil de kunne gentage sig med store ændringer i vore levevilkår i øvrigt. Og selvom vi kun er et lille folk skal vi gøre noget, og vi kan.

Rent etisk er ulighed et problem. Hvis et land har mange ressourcer, og har meget rige borgere, men ud over det har en meget fattig befolkning, så hersker der en stor ulighed til trods for at landet skal sørge for lighed.

Ud over at ulighed set fra et etisk synspunkt er et problem, kan uligheden føre til uroligheder, til tider med blodsudgydelser. Fred skaber udvikling, hvorimod for stor ulighed skaber uroligheder, som igen fører til endnu trangere vilkår.

Heldigvis har vi mulighed for at lovgive for at mindste denne ulighed, og her er det kun et spørgsmål om mod og vilje.

Vi er et folk som altid har levet af naturens ressourcer og som vil vedblive med dette, og derfor må vi bestræbe os på en respektfuld forvaltning af naturen. Som et eksempel er affaldshåndtering et af vore store problemfelter i dag. Hvad som helst som ikke kan forgå, forureninger, ikke brændbare og ting som ikke bliver brændt, som ikke har nogen steder til forbrænding og overdækning ender ude i naturen. Ikke blot er det et grimt syn, men de forurener også dyrene, planterne og luften. Vi må finde en langt bedre måde at håndtere vores affald på. Og vi må udnytte de allerede eksisterende rene energikilder som vi har.

Alle disse ting koster penge, men vi må bruge de muligheder som andre på kloden har opfundet. Brændbart affald indeholder en masse energi, og alt organisk kan benyttes som gødning, og den energi der kommer ud af det kan benyttes til tørring eller andet.

Så, i stedet for kun at betragte affald som en udgiftskrævende post, må vi gøre brug af den viden som andre allerede har erhvervet. Også her er det kun mod og vilje der kræves.

Havet som i mange år har været vores livsgrundlag vil fortsætte med dette, uden tvivl så længe der er mennesker til. Men som en følge af den globale forurening og overudnyttelse af dyrene mister næsten alle havene liv, og ender med ringere levevilkår for dyrene.

Hvis ikke vi skal ødelægge vores livsgrundlag, må vi prøve at standse denne forurening via alle de instanser som vi kan benytte, Norden, ICC og FN. Og vi må begrænse vores egen forurening og have en fælles forståelse med omverdenen, for vi må og skal undgå denne forurening.

Også i vores produktion skal vi handle ansvarligt. Vi skal benytte naturens egne ressourcer og med mindst muligt spild, så vi skal så vidt muligt udnytte alt i produktionen. Selvom vi har sagt god for en ubegrænset handel, så må vi erstatte de meget CO<sub>2</sub>-krævende produkter som vi importerer, og være åbne overfor brug af vore egne produkter. Og igen, her er det kun en beslutning der skal til, vi har ikke noget at tabe, det kan kun gavne os.

En fælles indsats er det der skal til for at realisere de ovennævnte. Lad os have viljen til at komme over uenigheder over petitesser. Der er så meget vi kan ordne som et samfund, og det er først når vi skaber en indbyrdes forståelse og enighed, at vi kan handle sammen. Lad os erstatte biologernes og forbrugernes uoverensstemmelser og erstatte det med samarbejde, lad os bruge de allerede eksisterende metoder som fremmer samarbejde.

Lad os vedstå, at også vi har en indflydelse på miljøet, og at vi er blevet så effektive i vore fangstmetoder, at vi er i stand til at true dyrene. Lad os være lidt mådeholdende, så der også er til vore efterkommere.

Lad os få omverdenen til at forstå hvilken indflydelse forureningen har på os. Lad os få turisterne til at forstå at de ting der sker i vort land, isens nedsmeltning, at dyrene har plastik i sig, at hvaler og andre dyr forurenes af kviksølv, kun er et tegn på de ting der sker i verden.

Alle FN's 17 målsætninger er alle brugbare, og vi må undersøge hvordan vi kan realisere disse.

Vi er allerede i fare, men det er endnu ikke for sent at handle, vi skal bare finde ud af hvordan. Men mest af alt må vi have viljen og modet.

Vi kan se at der er stor opbakning blandt departementerne, erhvervsorganisationerne, partierne, og at folk er interesseret og er samarbejdsvillige. Og vi kan allerede se at flere tiltag allerede er sat i gang. Hvis disse tiltag skal lykkes, er det vigtigt at få samlet kræfterne. Naalakkersuisut samt erhvervsorganisationerne må indlede et samarbejde.

God debat!